

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/3/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8114224041
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8114224041.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobkyne: H. V., nar.XX.XX.XXXX, bydliskom Q. XX, XXX XX X., právne zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanej: Všeobecná úverová banka, a.s.; skrátený názov: VÚB, a.s., so sídlom Mlynské nivy 1, 821 09 Bratislava, IČO: 31 320 155, právne zastúpenej Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Námestie sv. Egídia 93, 058 01 Poprad, o vydanie bezdôvodného obohatenia a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 13C/164/2014-78 zo dňa 23. marca 2018, takto

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) žalobu zamietol a vyslovil, že žalovaná má nárok voči žalobkyňi na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

1.1 V rozsiahlom odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že v danom prípade žalobkyňa všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých bolo možné vyvodit', že (podľa jej interpretácie) došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jej úkor obohatil, poznala (mala k dispozícii) a žalobu mohla podať od toho času, keď mala k dispozícii napadnutú zmluvu a vedela čo a komu (na jej základe) plnila, a keďže poslednou z týchto skutočností (nakolko vytýkané znenie zmluvy mala k dispozícii už predtým) bola jej posledná platba uskutočnená v súvislosti s touto zmluvou (ako plnenie, z ktorého mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie žalovanej naposledy) dňa 20.02.2009, a žaloba bola podaná viac ako 2 roky po tom, takto uvažovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (ak by tu aj bol) je už premlčaný. Žalovaná sa pritom premlčania dovolala, a preto súd už z tohto dôvodu, bez potreby ďalšieho vecného posúdenia práva (keďže podľa § 100 ods. 1 OZ premlčané právo veriteľovi priznať nemožno), musel žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietnuť.

1.2. Ďalej uviedol, že žaloba pritom musela byť zamietnutá aj pre uplynutie objektívnej premlčacej doby. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (odvodzovaný z plnenia žalobkyne uhradeného žalovanému už viac ako 3 roky pred podaním žaloby), bol totiž uplatnený nepochybne dokonca už aj po uplynutí 3 ročnej objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 2 OZ (po tom čo k nemu eventuálne naposledy došlo). V súvislosti s prípadnými (čo i len teoretickými) úvahami o 10 ročnej objektívnej premlčacej dobe (pri eventúálnom úmyselnom bezdôvodnom obohatení), aj keď takéto jej predpoklady (skutočnosti svedčiace o úmyselnom bezdôvodnom obohatení) v konaní doposiaľ (§ 291 ods. 3 CSP) žalobkyňou ani len tvrdené neboli a najavo nevyšli, a ďalšie eventuálne skutkové tvrdenia žalobkyne v tomto smere (ako prostriedky procesného útoku) po vyhlásení rozsudku už ani prípustné nie sú

1.3. Zároveň mal za preukázané, že osobitná žaloba, resp. žalobná žiadosť o určenie neprijateľnosti označenej zmluvnej podmienky teda procesne prípustná nie je. Okrem toho dospel aj k záveru, plne sa stotožňujúc s argumentáciou žalovaného, že žaloba je v tejto časti aj vecne nedôvodná,

označená zmluvná podmienka nie je zmluvnou „podmienkou“ spôsobujúcou nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a už vôbec nie nerovnováhu značnú (nepripustnú), teda neprijateľnou zmluvnou podmienkou nie je, a preto aj v tejto časti žalobu zamietol.

1.4. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 Civilného sporového poriadku, pričom v zmysle § 257 Civilného sporového konania nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej.

2. Proti tomuto rozhodnutiu podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa z dôvodu nesprávnych skutkových zistení a z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, súdom prvej inštancie.

Uviedla, že nevedela, že platby, ktoré od nej žalovaný prijal nad výšku istiny, prijíma protizákonne. Ďalej uviedla, že žila v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil žalovaný porušením spotrebiteľského práva, pričom verila tomu, že pri poskytovaní úveru postupuje s náležitou odbornou starostlivosťou, bezo zbytku podľa zákona. Až od združenia na ochranu spotrebiteľov sa dozvedela, že žalovaná od nej prijala platby v rozpore so zákonom a že jej predložila na podpis formulárovú spotrebiteľskú zmluvu, ktorá v rozpore so zákonom vytvárala dojem, že na platby, na ktoré podľa zákona právo nemala, právo má. Až získaním vedomosti o týchto skutočnostiach, prichádzalo u nej do úvahy podanie žaloby, a až od tohto momentu mohla začať plynúť subjektívna premlčacia doba. Rozhodujúcou vedomosťou je preto získanie vedomosti o skutočnosti, že platiť nemala, nie vedomosť o tom, že platila. Pri akceptovaní výkladu prijatého súdom prvej inštancie, by bolo rozlišovanie premlčacej doby na objektívnu a subjektívnu, nadbytočné.

Ďalej uviedla, že podľa jej názoru, je právna úprava začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 OZ, aj v kontexte s ustanovením § 101 ods. 1 OZ jasná a nemala by dávať dôvod na jej, až zásadným spôsobom rozdielnu interpretáciu, až po absurdnú krajinosť, jej stotožňovanie s objektívnou premlčacou dobou, resp. s jej objektivizáciou.

Mala za preukázané, že nemôžu byť žiadne rozumné pochybnosti o tom, že žalovaná sa na jej úkor obohatila úmyselne, a preto na posúdenie premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je potrebné aplikovať desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu.

Pokiaľ sa týka zamietnutia žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, tak podľa jej názoru, na vyporiadanie sa s ich mylnosťou stačí poukázať na ustanovenie § 11 ods. 4 Zákona č. 129/2010 Z.z., v znení Zákona č. 279/2017 Z.z., s účinnosťou od 01.01.2018. Nemali by preto už byť žiadne pochybnosti o tom, že od 01.01.2018 sa môže spotrebiteľ pred súdom domáhať určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, keď to ustanovenie § 11 ods. 4 Zákona č. 129/2010 Z.z. výslovne umožňuje, a to práve s odkazom na § 137 CSP.

Poznamenala, že úvahy súdu o neústavnosti citovaného ustanovenia, sú podľa jej názoru nedôvodné, a opierať sa o takéto tvrdenie ani nie je v kompetencii všeobecného súdu, bez podania prejudiciálnej otázky, o ktorej by bolo kladne rozhodnuté.

S poukazom na rozsiahlu judikatúru súdov Slovenskej republiky a súdov Českej republiky, ktoré sa týkajú daného prípadu navrhla rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/169/2017 zo dňa 10.01.2018 a sp. zn. 1Cdo/238/2017 zo dňa 18.10.2018. Uviedla, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, zotrváva na svojich doterajších vyjadreniach a odvolanie žalobkyne považuje za nedôvodné.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 Zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

5. Z obsahu napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol z dôvodu uplynutia subjektívnej, ako aj objektívnej premlčacej doby a z dôvodu, že žalobná žiadosť o určenie neprijateľnosti označenej zmluvnej podmienky procesne prípustná nie je.

6. Prioritnou odvolacou námietkou žalobkyne je tvrdenie, že k premlčaniu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nedošlo.

7. Odvolací súd uvádza, že Občiansky zákonník v ust. § 107 upravuje premlčaciu dobu pre vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom rozlišuje medzi subjektívnou (§ 107 ods. 1) a objektívnou premlčacou dobou (§ 107 ods. 2). Začiatky ich plynutia sú upravené odlišne.

8. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

9. Podľa § 107 ods. 2 OZ, najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

10. Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je potrebné považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nielen predpokladaná vedomosť oprávneného (porovn. rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/145/2004, sp. zn. 1Cdo/67/2011, R 25/1986).

11. V prípade plnenia bez právneho dôvodu je začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby viazaný na moment, kedy sa oprávnený dozvedel, že právny dôvod na plnenie nebol od začiatku daný. Odvolací súd sa nestotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je totožný so začiatkom plynutia objektívnej premlčacej doby, t.j. momentom vzniku bezdôvodného obohatenia s poukazom na zákonnú fikciu znalosti právnych predpisov. Je zrejmé, že v danom prípade bol medzi žalobkyňou a právnym predchodcom žalovanej zmluvou zo dňa 21.11.2007 založený spotrebiteľský záväzkový vzťah. Princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa, čo vyslovil aj NS SR v uznesení vo veci 6MCdo/9/2012.

12. Odvolací súd zároveň pripomína rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-168/05 Mostaza Claro cit.:

„Systém ochrany zavedený smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudok z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, Zb. s. I-4941, bod 25). Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, bod 26, ako aj Cofidis, bod 33).“

13. Žalobkyňa v žalobe uviedla, že o skutočnosti, že sa žalovaná na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatila sa žalobkyňa dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, a to v mesiaci máj 2014.

14. Tvrdeniu žalobkyne však súd prvej inštancie neuveril a ustálil, že: „V danom prípade žalobkyňa všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých bolo možné vyvodiť, že (podľa jej interpretácie) došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jej úkor obohatil, poznala (mala k dispozícii) a žalobu mohla podať od toho času, keď mala k dispozícii napadnutú zmluvu a vedela čo a komu (na jej základe) plnila, a keďže poslednou z týchto skutočností (nakoľko vytykané znenie zmluvy mala k dispozícii už predtým) bola jej posledná platba uskutočnená v súvislosti s touto zmluvou (ako plnenie, z ktorého mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie žalovaného naposledy) dňa 20.2.2009, a žaloba bola podaná viac ako 2 roky po tom, takto uvažovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (ak by tu aj bol) je už premlčaný.“

15. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že kým pre objektívnu dobu by mal byť okamih jej začiatku nepochybne (čas platenia zo strany žalobkyne) a otáznou je už len dĺžka objektívnej premlčacej doby, tak pri subjektívnej premlčacej dobe bude dôležité zistenie, kedy sa žalobkyňa dozvie o tom, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil a v akej výške.

16. V danej právnej veci bezdôvodné obohatenie malo vzniknúť z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru, príp. z neprijateľnej zmluvnej podmienky. Doposiaľ nebola prekonaná judikatúra súdneho dvora Európskej únie o existencii nezanedbateľného nebezpečenstva, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na neprijateľnosť zmluvnej podmienky v čase jej uzatvárania (porov. spojené prípady C-240 až 244/98).

17. Tým sa ale zákonite natíska otázka, že ak takéto obavy existujú v čase vzniku zmluvy, o čo menšie obavy existujú v čase, keď spotrebiteľ vykonáva reálne plnenie z takejto zmluvnej podmienky. Zdá sa, že je tu rovnaké nebezpečenstvo a reálny život to potvrdzuje, že spotrebiteľia platia z nevedomosti správne aplikovať právo a v pochybnostiach, ktorú skutočnosť súd prvej inštancie použil paradoxne v neprospech žalobkyne.

18. Je úplne logické sa domnievať, že spotrebiteľia by asi sotva platili, ak by mali vedomosť, že platiť nemajú. Nie sú však chránení neobmedzenú dobu, ale len kým im neuplynie objektívna premlčacia doba, ktorá začína plynúť bez ohľadu na to, či sa dozvedeli o bezdôvodnom obohatení a o tom, kto sa na ich úkor obohatil.

19. Odvolací súd preto nemôže súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie, že už v čase, kedy došlo k zaplateniu celého úveru, žalobkyni začala plynúť premlčacia doba (arg. „došlo“ ako relevantné, no pri objektívnej premlčacej dobe § 107 ods. 2 OZ).

20. Treba oceniť snahu súdu prvej inštancie o zosumarizovanie viacerých rozhodnutí. Ani jedno rozhodnutie však súd neuviedol na ochranu morálky či dobrých mravov, s ktorými sú zmluvné podmienky a praktiky právneho predchodcu žalovanej v rozpore. Pritom sú známe aj súdne rozhodnutia o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi. Právo sa premlčaním len oslabuje a posúva sa do režimu naturálnej obligácie.

21. Zdá sa, že viaceré súdy posudzujú začiatok subjektívnej premlčacej doby už od času, kedy spotrebiteľ plní s odôvodnením, že má poznať právo, a preto už v tom čase sa spotrebiteľ dozvedá o bezdôvodnom obohatení. Odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje. Každý je povinný poznať právo, no nikomu nemožno nanútiť povinnosť, aby to právo vedel aj správne aplikovať.

22. Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Právny poriadok slova „vedieť mal a mohol“ pritom obsahuje v iných prípadoch, no na účely začiatku premlčacej doby ich nestanovil.

23. Inými slovami povedané, nemožno prikázať všetkým bez rozdielu úrovne mysle byť „advokátom“, aj keď ani u advokátov nemožno vylúčiť, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedia až s odstupom času po vykonaní plnenia.

24. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila. Z nateraz zisteného skutkového stavu vyplýva, že žalobkyňa mala pochybnosti o korektnosti úveru, a že s odstupom času, po tom ako zaplatila celý úver, sa obrátila na združenie spotrebiteľov, ktoré ju odkázalo na advokáta, ktorý podal žalobu.

25. Ako vyplýva z početných rozhodnutí súdov, pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Nepostačujú teda pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia.

26. Ak z dokazovania nevyplývajú nové skutočnosti, zdá sa, že žalobkyňa sa dozvedela o tom, že plniť nemala až s odstupom času a do úvahy prichádza združenie a advokát.

27. Čo sa týka vznesenej námietky premlčania, odvolací súd ďalej poznamenáva, že žalovaná ako osoba podnikajúca na finančnom trhu mala odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému poskytol svoje služby, a preto možno od nej očakávať, že vo vzťahu k nemu sa bude správať poctivo. Jej povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov.

28. Podľa § 54 ods.1 OZ, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

29. Odvolací súd poukazuje aj na formu zavinenia vzniku bezdôvodného obohatenia, ktorá priamo súvisí s otázkou premlčania.

30. V tejto súvislosti je právne významné to, že rešpektovanie princípu „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16. januára 2013, sp. zn. 6MCdo/9/2012).

31. Odvolací súd je toho názoru, že súd prvej inštancie mal správne premlčanie uplatneného nároku žalobkyne posúdiť z hľadiska 10-ročnej premlčacej doby na uplatnenie práva pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení (v ostatnom pozri prejudiciálnu otázku Revický vs. PROFI CREDIT sp.zn. C-485/19).

32. Odvolací súd konštatuje, že právny predchodca žalovanej bol poskytovateľom úverov na profesionálnej báze, preto sa predpokladá u takýchto spoločností vyššia odborná úroveň a aj zodpovednosť za porušenie zmluvných povinností. Zmluvné podmienky sú tvorené poskytovateľom úveru aj s dôsledkami pre navrhovateľa zmluvných podmienok. Právny predchodca žalovanej pri uzatváraní zmlúv konal evidentne úmyselne so snahou dosiahnutia zisku, preto takýto subjekt nesie aj väčšiu zodpovednosť za férové pravidlá pri poskytovaní úveru a dôsledky z porušenia zákonných povinností.

33. Od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS žalobkyňa zistila, že plnenie voči žalovanému nebolo v celom rozsahu dôvodné a následne podala žalobu na súd. Preto odvolací súd je toho názoru, že právny predchodca žalovanej ako subjekt pôsobiaci dlhoročne na finančnom trhu mal vedomosť o nárokoch, ktoré uplatňoval v rozpore so zákonom, napriek tomu tak postupoval v množstvách ďalších zmlúv a jeho konanie preto nemožno hodnotiť inak, ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech, v zmysle ust. § 107 ods. 2 OZ (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 12.12.2011, sp. zn. 7Co/84/2011, tiež rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.1.2013, sp. zn. 2Co 9/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp.zn. 20Co/22/2019 zo dňa 12.06.2019 - konanie vedené Súdny dvorom Európskej únie C-485/19).

34. Zákonodarca pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení počíta s desaťročnou objektívnou premlčacou dobou, ktorá sa počíta odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 OZ).

35. Súd prvej inštancie zamietol žalobu aj z dôvodu, že žalobná žiadosť o určenie neprijateľnosti označenej zmluvnej podmienky procesne prípustná nie je.

36. Odvolací súd plne sa stotožňujúc odkazuje na názor vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/27/2018 z 28.03.2019, cit.:

„V preskúmvanej veci dovolateľ opodstatnene namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Táto nesprávnosť bola daná posudzovaním veci podľa nesprávnej právnej normy, a to podľa ustanovenia § 137 písm. c) CSP, ktorého použitie v danej veci neprichádzalo do úvahy. Žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP. K tomuto právnomu záveru dospel aktuálne najvyšší súd už v rozhodnutí z 28. februára 2019 sp. zn. 6 Cdo 127/2017, v ktorom uviedol, že ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v

osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Vychádza totiž z predpokladu, že dodávateľ porušuje svoju povinnosť nepoužívať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách. Je založená na protiprávnom konaní dodávateľa voči spotrebiteľovi. Kladným rozhodnutím o takejto žalobe sa priamo nedeclaruje (ne)existencia práva, ale sa deklaruje existencia nečestnej podmienky, ktorá je v spotrebiteľskej zmluve od jej vzniku. Možno ju uplatniť len v prípade spotrebiteľskej zmluvy a odlišným je aj účel, ktorému má slúžiť (jej cieľom je zabrániť používaniu neprijateľnej zmluvnej podmienky).

37. Odvolací súd ďalej upriamuje pozornosť na to, že Súdny dvor EU vo veci C-495/19 rozhodol, že súd, ktorý sa zaoberá klauzulou v spotrebiteľskej zmluve, musí preskúmať nekalosť klauzuly, ak existujú pochybnosti o tom, či je klauzula nekalá, aj keď vnútroštátne právne predpisy (tu poľské) ustanovujú, že súd by sa mal riadiť tým, že vyhlásenia žalobcu sa musia považovať za pravdivé, pretože odporca sa nedostavil na súdny proces a v bodoch 36-38 uviedol:

S cieľom zabezpečiť ochranu stanovenú uvedenou smernicou Súdny dvor totiž zdôraznil, že vo veci týkajúcej sa tiež konania o vydanie rozsudku pre zmeškanie možno tento nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom vyrovnať iba pozitívnym zásahom, ktorý je nezávislý od zmluvných strán (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. mája 2018, Karel de Grote - Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, bod 28 a citovanú judikatúru).

Po prvé podľa ustálenej judikatúry je vnútroštátny súd povinný ex offio posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu existujúcu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, a to hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (rozsudok z 11. marca 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 26 a citovaná judikatúra).

Po druhé v prípade neexistencie uvedených právnych a skutkových okolností musí mať vnútroštátny súd rozhodujúci v spore medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom možnosť ex offio nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá je predmetom sporu, patrí do pôsobnosti tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. marca 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, body 36 a 37 a citovanú judikatúru).

38. Odvolací v tejto súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS 51/2020-50 zo dňa 9. júna 2020 v ktorom v bode 50. Ústavný súd konštatuje, že rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/67/2011 a sp. zn. 5Cdo/121/2009 nedávajú odpoveď na otázku, či je namieste plynutie začiatku subjektívnej premičacej doby odvíjať od znalosti spotrebiteľa o právnej úprave zakotvujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru (uplatnenie zásady „nezalosť zákona neospravedlňuje“), ani na otázku, či za takéhoto stavu je moment, kedy reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny, rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia. V tomto kontexte je potrebné sa vysporiadať s otázkou súvisiacou s bežnou životnou skúsenosťou, a síce, či je pravdepodobné, aby dlžník platil veriteľovi plnenie, ak by vedel, že mu toto plnenie nepatrí. Otázkou je, či potom možno za moment, kedy sa dlžník dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil, považovať uzatvorenie konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

39. Odvolací súd uzatvára, že v doterajšom konaní sa súd prvej inštancie taktiež nevyrovnal s inými právoplatnými súdnymi rozhodnutiami v obdobných spoločenských vzťahoch ako je prejednávaná vec a konanie viedol v zásadnom odklone od správneho právneho posúdenia veci s dopadom na procesné strany a ich právo na spravodlivý proces. To bol aj dôvod pre zrušenie rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP).

40. Úlohou súdu prvej inštancie v ďalšom bude: priznať princípu ochrany slabšej zmluvnej strany právnú silu ústavného princípu (Ústavní soud připomíná, že v jeho judikatúre již byla ochrana slabší smluvní strany shledána principem ústavněprávního významu, jímž se orgány veřejné moci mají v aplikační praxi povinnost řídit. Tento princip je obzvláště akcentován v oblasti právních vztahů specifického charakteru, jako jsou spotřebitelské smlouvy, vztahy vyplývající z pracovního, směnečného či nájemního práva, apod. [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011 (N 187/63 SbNU 171), usnesení sp. zn. III. ÚS

3436/12 ze dne 19. 3. 2013, dále např. nálezy sp. zn. I. ÚS 3512/11 ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. III. ÚS 562/12 ze dne 24. 10. 2013 a sp. zn. II. ÚS 1774/14 ze dne 9. 12. 2014 (N 221/75 SbNU 485)]. Cílem je

nahradiť formálnu rovnosť smluvných strán rovnosťou materiálnu. Od vstupu Českej republiky do Európskej únie sa zásada účinné ochrany spotrebiteľa promíta do českého právneho rádu tiež prostredníctvom európskeho práva, v ktorom je jej právnym základom ustanovenie Smlouvy o fungovaní Európskej únie a článok 38 Listiny základných práv Európskej únie, prováděné celou řadou směrníc.

40.1. Zároveň sa súd prvej inštalácie bude zaoberať nepriamym úmyslom žalovanej nadobudnúť od žalobkyne predmetné úroky (právny predchodca žalovanej vedel, že spotrebiteľke predkladá zmluvu, ktorá neobsahuje všetky podstatné náležitosti, v dôsledku absencie ktorých bude poskytnutý úver považovaný za bezúročný a bezpoplatkov a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým uzročený), a teda vytvorí najmä pre žalovanú priestor na procesnú obranu.

40.2. Taktiež umožní stranám procesné práva v súvislosti s novým názorom na začiatok premlčacej doby, novo posúdiť subjektívnu a objektívnu premlčaciu dobu.

40.3. Bude preto dôležité vytvoriť procesný priestor aj pre procesnú obranu žalovanej k tvrdeniu žalobkyne a predloženým dôkazom, dôsledne sa zaoberať návrhom žalobkyne na určenie neprijateľných zmluvných podmienok a v prípade, že bude jej návrh v tejto časti dôvodný, vysloviť ich neprijateľnosť.

40.4. Súd prvej inštalácie rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 CSP).

41. Súd prvej inštalácie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP)

42. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštalácii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).